AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA ELMİN İNKİŞAFI FONDU

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun və UNESKO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının maliyyə və təşkilati dəstəyi ilə elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə 2013-cü ildə keçirilmiş beynəlxalq xarakterli 2-ci "ŞUŞA QRANTI" müsabiqəsinin (EİF/MQM-2-Shusha-2013-3(9)) qalibi olmuş layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

YEKUN ELMİ-TEXNİKİ HESABAT

Layihənin adı: **Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası**
Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mehdiyev Bəhruz Yusif oğlu**
Qrantın məbləği: **25 000 manat**
Layihənin nömrəsi: **EİF/MQM-2-Şuşa-2013-3(9)-10/10/1-M-10**
Müqavilənin imzalanma tarixi: **26 aprel 2014-cü il**
Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**
Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 may 2014-cü il-01 may 2015-ci il**
Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır
Diqqət! Uyğun məlumat olmadığı təqdirdə müvafiq bölmə boş buraxılır

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

1	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə yerinə yetirilmiş işlər, istifadə olunmuş üsul və yanaşmalar
	Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası layihəsi 1 may 2014-cü il tarixindən etiabarən icra edilməyə başlamışdır. Layihə çərçivəsində ilk olaraq Azərbaycan Memarlıq İnşaat Universiteti, "Azərbərpa" Elmi-tədqiqat Layihə İnstitutu, Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyası, tarix institutu, xüsusi ilə də Qarabağ maddi-mədəniyyət abidələri sahəsi ilə məşğul olan qurumlar ilə əlaqə saxlanılaraq, abidələrimizin siyahısı, ilkin və cari vəziyyəti, eyni zamandan memarlıq üslubu kimi vacib məsələlərlə bağlı informasiyalar toplanılmışdır. Aparılmış ilkin araşdırmalar nəticəsində virtual rekonstruksiya edilmək üzrə qeyd olunan ərazidən yerləşən (və ya mövcud olmuş) 10 abidə müəyyənləşdirilmişdir. Bunlar aşağıdakılardır: 1. Şuşa şəhərinin qala divarları;

2. Şuşa karvansarası;
3. Şuşa şəhər məscidi
4. Natəvanın evi
5. Xudavəng məbədi;
6. Zöhrabbəyovların mülkü;
7. Uğurlu bəyin mülkü;
8. Gəncasər məbədi;
9. Ağoğlançay məbədi;
10. Bərdə türbəsi.

Müəyyənləşdirililmiş abidələrin AUTOCAD proqramı vasitəsi ilə model çertyojları hazırlanmış, bu işlər görülərkən əsas diqqət abidələrin yerləşdiyi relyefdən daha çox abidələrin özlərinin daxili və xarici quruluşlarına verilmişdir. Abidələrin hər birinin təbiiliyini əks etdirən elementlər aparılmış dəqiqləşdirmələrdə tam müəyyən edilmişdir. Çətinlik doğuran və ya müəyyənləşdirilməsi mümkün olmayan elementlər Azərbaycan kinomatoqrafiyasının arixivindən bu abidələri əks etdirən filmləri izləməklə müəyyən edilməyə çalışılmışdır. Bütün lazımi məlumat bazası əldə edildikdən sonra dataların render olunması prosesi icra edilmişdir. 3D MAX və LUMİO proqramları vasitəsilə model çertyojlar virtual abidələr formasında işlənmişdir. Son məhsul olaraq yuxarıda qeyd olunan 10 abidənin müvafiq olaraq Lumio proqramı yüklənmiş komputerlərdə istifadə edilmək üçün tam virtual gəzintiyə imkan verən fayllar və virtual gəzintinin bütün xüsusiyyətlərini özündə əks etdirən video roliklər hazırlanmışdır.

2 Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (faizlə qiymətləndirməli)

Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası layihəsi çərçivəsində işlərin icrasının xüsusi plan üzrə aparılması nəzərdə tutulmuşdur. Planda göstərilmiş fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi dərəcəsi aşağıdakı kimidir:

1. tədqiqatın aparılması-100%;
2. model çertyojlarının hazırlanması-80%;
3. model qrafikasının hazırlanması-100%;
4. qrafikanın qiymətləndirilməsi-50%;
5. problemlərin həll edilməsi-100%;
6. proqramlaşdırma və disklərin hazırlanması-100%;
7. hesabat- 100%

3 Hesabat dövründə alınmış **elmi nəticələr** (onların yenilik dərəcəsi, elmi və təcrübi əhəmiyyəti, nəticələrin istifadəsi və tətbiqi mümkün olan sahələr aydın şəkildə göstərilməlidir)

Layihə nəticəsində əldə edilmiş məhsulların hər birini elmi nəticə hesab edə bilərik. Belə ki, bu işlər toplanmış dəqiq məlumatların və illustrativ fikirlərin birgə təcəssümü formasında hazırlanmışdır. Proses özü bu sahədə aparılmış fəaliyyətin məhdud olduğunu meydana qoysa da malik olduğumuz maddi mədəniyyət abidələrimizin nəyinki 10-nun ümumilikdə hamısının virtual rekonstruksiyasının çox da çətin olmadığını göstərmişdir. 3D MAX və LUMİO proqramının bu iş üçün ən uyğun vasitələr olması bir daha dəqiqləşdirilmişdir.

Düşünürük ki, əldə olunmuş məhsullar tarixi-mədəni təbliğat və təhsil sahəsində tədris məqsədi ilə geniş tətbiq edilə bilər.

4 Layihə üzrə **elmi nəşrlər** (elmi jurnallarda məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materiallarında məqalələr, tezislər) (dərc olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə, uyğun məlumat - jurnalın adı, nömrəsi, cildi, səhifələri, nəşriyyat, indeksi, İmpact Factor, həmmüəlliflər və s. bunun kimi məlumatlar - ciddi şəkildə dəqiq olaraq göstərilməlidir) *(surətlərini kağız üzərində və CD şəklində əlavə etməli!)*

yoxdur

5	İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər
	yoxdur
6	Layihə üzrə ezamiyyətlər (ezamiyyə baş tutmuş təşkilatın adı, şəhər və ölkə, ezamiyyə tarixləri, həmçinin ezamiyyə vaxtı baş tutmuş müzakirələr, görüşlər, seminarlarda çıxışlar və s. dəqiq göstərilməlidir)
	yoxdur
7	Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (əgər varsa)
	yoxdur
8	Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak
9	Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s. çıxışlar) (məlumat tam şəkildə göstərilməlidir: a) məruzənin növü: plenar, dəvətli, şifahi və ya divar məruzəsi; b) tədbirin kateqoriyası: ölkədaxili, regional, beynəlxalq)
	Layihə üzrə 21 aprel 2015-ci tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının birgə təşkilatçılığı ilə ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 92-ci ildönümünə həsr edilən "Qarabağ tədqiqatları" mövzusunda keçirilmiş konfransda dəvətli olaraq təqdimatla çıxış edilmişdir.
10	Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar, komplektləşdirmə məmulatları
	Layihə üzrə əldə olunmuş avadanlıqlar aşağıdakı kimidir: 1. 2 ədəd HP 2000 markalı notebook 2. 1 ədəd HP markalı 3 in 1 printer
11	Yerli həmkarlarla əlaqələr
	yoxdur
12	Xarici həmkarlarla əlaqələr
	yoxdur
13	Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (əgər varsa)
	yoxdur
14	Sərgilərdə iştirak (əgər baş tutubsa)
	yoxdur
15	Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (əgər baş tutubsa)

	yoxdur
16	Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış internet səhifələri və s. (məlumatı tam şəkildə göstərilməlidir)
	yoxdur

SİFARİŞÇİ:
Elmin İnkişafı Fondu

Müşavir
Babayeva Ədilə Əli qızı

____
(imza)
" 13*"* iyul 2015-ci il

Baş məsləhətçi
Daşdəmirova Xanım Faiq qızı

____
(imza)
" __*"* ________ 201_-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri
Mehdiyev Bəhruz Yusif oğlu

____
(imza)
*"*13*"* iyul 2015-ci il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA

ELMİN İNKİŞAFI FONDU

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun və UNESKO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının maliyyə və təşkilati dəstəyi ilə elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə 2013-cü ildə keçirilmiş beynəlxalq xarakterli 2-ci "ŞUŞA QRANTI" müsabiqəsinin (EİF/MQM-2-Shusha-2013-3(9)) qalibi olmuş layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

ALINMIŞ NƏTİCƏLƏRİN ƏMƏLİ (TƏCRÜBİ) HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ VƏ LAYİHƏNİN NƏTİCƏLƏRİNDƏN GƏLƏCƏK TƏDQİQATLARDA İSTİFADƏ PERSPEKTİVLƏRİ HAQQINDA MƏLUMAT VƏRƏQİ

(Qaydalar üzrə Əlavə 16)

Layihənin adı: **Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası**
Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mehdiyev Bəhruz Yusif oğlu**
Qrantın məbləği: **25 000 manat**
Layihənin nömrəsi: **EİF/MQM-2-Şuşa-2013-3(9)-10/10/1-M-10**
Müqavilənin imzalanma tarixi: **26 aprel 2014-cü il**
Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**
Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 may 2014-cü il-01 may 2015-ci il**

1. Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi

1	Layihənin əsas əməli (təcrübi) nəticələri, bu nəticələrin məlum analoqlar ilə müqayisəli xarakteristikası
	Məlumdur ki, son dövürlərdə Qarabağ abidələrinin işıqlandırılması istiqamətində müəyyən işlər görülmüşdür. Bunlara Xarici İşlər Nazirliyinin və Heydər Əliyev Fondunun birgə həyata keçirdiyi "Azərbaycana qarşı müharibə: mədəni irsin hədəfə alınması" ("War Against Azerbaijan: Targeting Cultural Heritage") layihəsini, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən "Qarabağ abidələri dünən, bu gün" layihəsini misal göstərmək olar. Hər iki layihədə

	işğal olunmuş rayonlarımızın hər birində mədəni sərvətlərimizin siyahısı, xəritələr, habelə Ermənistan ərazisində və işğal altındakı bölgələrimizdəki tarix və mədəniyyət abidələrimizin əvvəlki və indiki vəziyyətini əks etdirən müxtəlif tipli informasiyalar öz əksini tapmışdır. Ancan qeyd olunan layihələr çərçivəsində ötürülən informasiyaların daha çox mətn xarakterli olması,mənbələrdə təsvir olunan şəkillər dəqiq və aydın olmaması ictimaiyyətində abidələrin strukturu və memarlıq üslubu haqqında yetəri qədər təsəvvür formalaşmasına mane olur. Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası layihəsi dövründə hazırlanmış işlərə ən oxşar işlər son dövrlərdə Virtual Qarabağ layihsəi çərçivəsində http://www.virtualkarabakh.az saytında yerləşdirilmiş Şuşaya səyahət video rolikində əks olunmuşdur. Ancaq buna baxmayaraq qeyd olunan medialarda təsvir olunan abidələrin ancaq Şuşa şəhəri ilə məhdudlaşması və abidələrin interyerlərinin əks olunmaması Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası layihəsi ilə təqdim edilən işləri daha dəyərli edir.
2	Layihənin nəticələrinin əməli (təcrübi) həyata keçirilməsi haqqında məlumat (istehsalatda tətbiq (tətbiqin aktını əlavə etməli); tədris və təhsildə (nəşr olunmuş elmi əsərlər və s. – təhsil sisteminə tətbiqin aktını əlavə etməli); bağlanmış xarici müqavilələr və ya beynəlxalq layihələr (kimlə bağlanıb, müqavilənin və ya layihənin nömrəsi, adı, tarixi və dəyəri); dövlət proqramlarında (dövlət orqanının adı, qərarın nömrəsi və tarixi); ixtira üçün alınmış patentlərdə (patentin nömrəsi, verilmə tarixi, ixtiranın adı); və digərlərində)
	Yoxdur

2. Layihənin nəticələrindən gələcək tədqiqatlarda istifadə perspektivləri

1	Nəticələrin istifadəsi perspektivləri (fundamental, tətbiqi və axtarış-innovasiya yönlü elmi-tədqiqat layihə və proqramlarında; dövlət proqramlarında; dövlət qurumlarının sahə tədqiqat proqramlarında; ixtira və patent üçün verilmiş ərizələrdə; beynəlxalq layihələrdə; və digərlərində)
	Layihə dövründə hazırlanmış bütün materiallar qovluqlar şəklində Elmin İnkişafı Fonduna təqdim edilir. Bu gələcəkdə eyni resursları bir biri ilə əlaqələndirərək qarabağın bütün abidələrinin əks olunduğu virtual xəritənin yaradılması üçün istifadə edilə bilər. Eyni zamanda düşünürük ki, layihənin nəticələrinin Qarabağ həqiqətlərinin işıqlandırılması məqsədi ilə yaradılmış və bu sahədə xeyli işlər görmüş http://www.virtualkarabakh.az saytında yerləşdirilməsi Layihənin nəticələrini daha əlçatan etməklə gələcək tədqiqatlarda istifadəsi üçün geniş imkan yarada bilər.

SİFARİŞÇİ:

Elmin İnkişafı Fondu

Müşavir

Babayeva Ədilə Əli qızı

____

(imza)

“13” iyul 2015-ci il

Baş məsləhətçi

Daşdəmirova Xanım Faiq qızı

____

(imza)

“ __” _______ 201_-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri

Mehdiyev Bəhruz Yusif oğlu

____

(imza)

“13” iyul 2015-ci il

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU

MÜQAVİLƏYƏ ƏLAVƏ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun və UNESKO üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Komissiyasının maliyyə və təşkilati dəstəyi ilə elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin və digər elmi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə qrantların verilməsi üzrə 2013-cü ildə keçirilmiş beynəlxalq xarakterli 2-ci "ŞUŞA QRANTI" müsabiqəsinin (EİF/MQM-2-Shusha-2013-3(9)) qalibi olmuş layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

ALINMIŞ ELMİ MƏHSUL HAQQINDA MƏLUMAT
(Qaydalar üzrə Əlavə 17)

Layihənin adı: **Qarabağın bir sıra maddi-mədəniyyət abidələrinin tədqiqi, 3D virtual bərpası və rekonstruksiyası**
Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: **Mehdiyev Bəhruz Yusif oğlu**
Qrantın məbləği: **25 000 manat**
Layihənin nömrəsi: **EİF/MQM-2-Şuşa-2013-3(9)-10/10/1-M-10**
Müqavilənin imzalanma tarixi: **26 aprel 2014-cü il**
Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: **12 ay**
Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): **01 may 2014-cü il-01 may 2015-ci il**
Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

1. Elmi əsərlər (sayı)

№	Tamlıq dərəcəsi / Elmi məhsulun növü	Dərc olunmuş	Çapa qəbul olunmuş və ya çapda olan	Çapa göndərilmiş
1.	Monoqrafiyalar			
	həmçinin, xaricdə çap olunmuş			
2.	Məqalələr			
	həmçinin xarici nəşrlərdə			

3.	Konfrans materiallarında məqalələr			
	O cümlədən, beynəlxalq konfras materiallarında			
4.	Məruzələrin tezisləri			
	həmçinin, beynəlxalq tədbirlərin toplusunda			
5.	Digər (icmal, atlas, kataloq və s.)			

2. İxtira və patentlər (sayı)

№	Elmi məhsulun növü	Alınmış	Verilmiş	Ərizəsi verilmiş
1.	Patent, patent almaq üçün ərizə			
2.	İxtira			
3.	Səmərələşdirici təklif			

3. Elmi tədbirlərdə məruzələr (sayı)

№	Tədbirin adı (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s.)	Tədbirin kateqoriyası (ölkədaxili, regional, beynəlxalq)	Məruzənin növü (plenar, dəvətli, şifahi, divar)	Sayı
1.	Qarabağ tədqiqatları	Ölkədaxili	Dəvətli	1
2.				
3.				

SİFARİŞÇİ:
Elmin İnkişafı Fondu

Müşavir
Babayeva Ədilə Əli qızı

____
(imza)
"13" iyul 2015-ci il

Baş məsləhətçi
Daşdəmirova Xanım Faiq qızı

____
(imza)
"__" ________ 201_-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri
Mehdiyev Bəhruz Yusif oğlu

____
(imza)
"13" iyul 2015-ci il